

Μακεδονικά

Τόμ. 11, Αρ. 1 (1971)

Θεοδώρου Χ. Σαδικάκη, Ρωμαίοι άρχοντες της επαρχίας Μακεδονίας, μερ. Α'. Από της ιδρύσεως της επαρχίας μέχρι των χρόνων του Αυγούστου (148-27 π.Χ.)

Δ. Κανατσούλης

doi: [10.12681/makedonika.952](https://doi.org/10.12681/makedonika.952)

Copyright © 2015, Δ. Κανατσούλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κανατσούλης Δ. (1971). Θεοδώρου Χ. Σαδικάκη, Ρωμαίοι άρχοντες της επαρχίας Μακεδονίας, μερ. Α'. Από της ιδρύσεως της επαρχίας μέχρι των χρόνων του Αυγούστου (148-27 π.Χ.). *Μακεδονικά*, 11(1), 409–412. <https://doi.org/10.12681/makedonika.952>

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Θεοδώρου Χ. Σαρικάκη, Ρωμαίοι ἄρχοντες τῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας, μέρ. Α'. Ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἐπαρχίας μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Αὐγούστου (148-27 π.Χ.), Θεσσαλονίκη 1971 [Δημοσιεύματα τῆς Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, Μακεδονικὴ Βιβλιοθήκη ἀριθμ. 36].

Εἶναι μία προσωπογραφία τῶν Ρωμαίων ἀρχόντων καὶ ὑπαλλήλων, οἱ ὅποιοι ἐστέλλοντο κατὰ τὴν ρωμαιοκρατίαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μακεδονίαν καὶ ἀποτελεῖ τὸ Α' μέρος τοῦ ὅλου ἔργου. Τὸ Β' θὰ ἐκδοθῆ μελλοντικῶς καὶ ἀναφέρεται εἰς τοὺς Ρωμαίους ἄρχοντας τῆς ἐπαρχίας κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους.

Προσωπογραφία τῶν Ρωμαίων ἀρχόντων τῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας συντάχθησαν ἐπανειλημμένως κατὰ τὸ παρελθὸν εἴτε αὐτοτελῶς (ὡς ὑπὸ τοῦ Augustus Zumpt, *Commentationes Epigraphicae* II, Berolini 1854, 151-272, *De Macedoniae Romanorum provinciae praesidibus qui fuerunt usque ad imperatorem T. Vespasianum*, ἐνθα διερευνῶνται ζητήματα, ἀφορῶντα εἰς τοὺς διοικητὰς τῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς τῆς μέχρι τοῦ αὐτοκράτορος Βεσπανιανοῦ, ὑπὸ τοῦ Hugo Gaebler, *Die antiken Münzen Nord-Griechenlands* III, 1, Berlin 1906; *Macedonia und Paionia* 6-8 καὶ *Zur Münzkunde Makedoniens* III, *Makedonien als römische Provinz* ἐν *Zeitschrift für Numismatik* 23 (1902) 764/5, ὑπὸ τοῦ F. Geyer, *RE XIV* (1928) 764/5 ἐν λ. *Makedonia* καὶ τοῦ M. Jashemski, *The Origins and History of the proconsular and the propraetorian Imperium to 27 B.C.*, Roma 1966, 129-131. Βλ. καὶ Jürgens Deining, *Gnomon* 37 (1965) 633) εἴτε εἰς τὰ πλαίσια μιᾶς εὐρυτέρας μακεδονικῆς προσωπογραφίας (ὡς ὑπὸ Δ. Καναρτσόλη, *Μακεδονικὴ προσωπογραφία* (Ἀπὸ τοῦ 148 π.Χ. μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Μ. Κωνσταντίνου), Θεσσαλονίκη 1955, Παράρτημα Ἑλληνικῶν ἀριθ. 8 καὶ Συμπλήρωμα τῆς Μακεδονικῆς Προσωπογραφίας, δημοσιευθὲν εἰς τὰ «Μακεδονικά» 7 (1966/7) 158-199. Βλ. καὶ Ἱστορία τῆς Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1964, 174-176, Ἴδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου ἀριθ. 71, μετὰ τινων προσθηκῶν, νέων ὀνομάτων). Ἄλλ' ὅλαι αὗται εἶναι ἐλλιπεῖς, ἐνῶ ἐν τῷ μεταξύ νέα ἐπιγραφὰ καὶ νομίσματα εὐρέθησαν καὶ παρεμφερεῖς μελέται ἐξεδόθησαν. Τὰ νέα αὐτὰ στοιχεῖα κατέστησαν ἀναγκαίαν τὴν σύνταξιν τῆς προσωπογραφίας.

Τὸ ἔργον διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, εἰς τὴν Εἰσαγωγὴν, ἐνθα δίδεται συνοπτικὴ εἰκὼν τῆς καταστάσεως τῆς Μακεδονίας, καὶ ἀναφέρονται τὰ συμπεράσματα ὀλοκληρῶς τῆς ἐρεῦνης, καὶ τὸ κύριον μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον ἐξετάζονται οἱ Ρωμαῖοι ἄρχοντες τῆς ἐπαρχίας. Τοῦτο διαιρεῖται πάλιν εἰς δύο ἄνισα μέρη· εἰς τὸ πρῶτον περιλαμβάνονται ὅσοι τῶν ἀρχόντων εἶναι βέβαιοι καὶ ἀσφαλεῖς, ἐνῶ εἰς τὸ δεύτερον οἱ ἀβέβαιοι, περὶ τῶν ὁποίων μόνον ἐνδείξεις ἔχομεν, ὡς καὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι κακῶς συμπεριλήφθησαν ὑπὸ τῶν παλαιότερων ἐρευνητῶν εἰς τοὺς πίνακας τῶν ἀρχόντων. Θὰ ἠδύνατο τις βέβαια ἐδῶ νὰ παρατηρήσῃ ὅτι εἶναι ἀσκοπος ἢ παράθεσις ὀνομάτων τῶν ἀβεβαίων ἐπαρχιακῶν ἀγώνων. Ἐχομεν ὅμως τὴν γνώμην ὅτι ὀρθῶς ὁ σ. περιέλαβε καὶ τούτους ἐν παραρτήματι, καθ' ὅσον ἢ παράθεσις αὐτῶν θὰ διευκολύνῃ τυχὸν εἰς τὸ μέλλον τοὺς ἐρευνητὰς, οἱ ὅποιοι ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως νέων ἐπιγραφῶν ἢ νομισματικῶν στοιχείων θὰ ὀδηγηθοῦν εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας.

Οἱ ἐπαρχιακοὶ ἄρχοντες ἐξετάζονται κατὰ κατηγορίας, ὡς διοικηταί, πρεσβευταὶ καὶ

ταμία, καὶ τὰ ὀνόματά των ταξινομοῦνται κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ἀπὸ τοῦ 148 π.Χ. μέχρι τοῦ τέλους τῆς δημοκρατίας.

Εἰς τὴν ἐπικεφαλίδά ἐκάστου λήμματος τίθεται ἐν ἀρχῇ τὸ ὄνομα τοῦ προσώπου πληθῆρες καὶ ἀκολουθῶς τὸ ἀξίωμα, τὸ ὁποῖον εἶχεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν καὶ ὁ χρόνος δράσεώς του ἐν αὐτῇ. Κατόπιν ἀναγράφονται ὄλαι αἱ πηγαί, φιλολογικαὶ καὶ ἐπιγραφικαί, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὸ ἐξεταζόμενον πρόσωπον καὶ ἐν συνεχείᾳ ὁ σ. προβαίνει μὲ βάσιν τὰς παραθεθείσας πηγὰς εἰς τὴν ἔρευναν. Εἰς τὰς ὑποσημειώσεις ἀναγράφεται ἡ εἰδικὴ βιβλιογραφία καὶ ἐξετάζονται ἐπὶ μέρους ζητήματα.

Ἡ προσωπογραφία περιλαμβάνει 46 διοικητὰς τῆς Μακεδονίας¹, 13 πρεσβευτὰς καὶ 15 ταμίαις, εἰς δὲ τὸ Β' μέρος 26 ἐν ὄλῳ ἀβεβαίους Ρωμαίους ἄρχοντας (δηλ. ἀνθυπάτους, πρεσβευτὰς, ταμίαις). Πίνακες Ρωμαίων ἀρχόντων τῆς Μακεδονίας εἶχον συνταγῇ καὶ παλαιότερον, καθὼς εἶδομεν καὶ ὁ σ. ὁ ἴδιος ἀναφέρει. Οὕτως ὁ Geyer, ε.ἀ., τὸ 1928, ἐπαναλαμβάνων πιστῶς τὸν H. Geblert, Die antiken Münden III, 1, 6 κ.ἐ. καὶ ZIN 23 (1902) 141 κ.ἐ. καὶ 24 (1903) 245 κ.ἐ., περιέλαβεν εἰς τὸν κατάλογον τῶν Ρωμαίων ἀρχόντων τῆς Μακεδονίας μέχρι τοῦ ἔτους 28 π.Χ. 38 ἐν γένει διοικητὰς τῆς ἐπαρχίας (pro consule, praetores, propraetore), ἐξ ὧν 6 ἀμφισβητούμενους, ὅπως χαρακτηρίζονται ἀπὸ τὸν σ., ἀρ. 32, καὶ ἓνα μικρὸν ἀριθμὸν legati procons. καὶ quaetores τῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας. Ἀργότερον, μετὰ τὸ 1955, συγκεντρώθησαν ὑπὸ τοῦ Δ. Κανατσούλη, ε.ἀ., 43 (ἐξ ὧν, πιθανῶς, 2 ἀνώνυμοι) procons. (ἀνθύπατοι), praetores (στρατηγοὶ) καὶ propraetore ἐξ ὧν ἀμφισβητούμενοι, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, 4, δηλ. 39 διοικηταί, 3 πρεσβευταί (legati) καὶ 6 ταμίαι (quaetores)².

Κατὰ ταῦτα ὁ σ. διὰ τῆς μελέτης τοῦ ταύτης προσέθεσεν εἰς τοὺς fasti τῶν Ρωμαίων ἀρχόντων τῆς ἐπαρχίας 7 διοικητὰς, 10 πρεσβευτὰς καὶ 8 ταμίαις τῆς Μακεδονίας. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι τινὲς ἐξ αὐτῶν, ὡς ὁ γνωστὸς Γάιος Ἀντώνιος, ὁ praet. procons. ἐν Μακεδονίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 43 π.Χ., ὁ Q. Minucius Rufus, legatus ἐν Μακεδονίᾳ κατὰ τὰ ἔτη 110-106 π.Χ., ὁ L. Calpurnius Piso, iagatus τὸ 43 π.Χ., ὁ L. Valerius Flaccus, legatus τὸ 57-55 π.Χ. καὶ ὁ ταμίαις P. Sentiis τὸ 62/1 π.Χ. ἐπεσημάνθησαν μὲν μεμονωμένως ὡς Ρωμαῖοι ἄρχοντες τῆς Μακεδονίας ὑπὸ διαφόρων ἐρευνητῶν, εἰς οὐδένα ὁμοῦ τῶν δημοσιευθέντων μέχρι σήμερον fasti ἔχουν περιληφθῆ.

Πλὴν τῆς συμβολῆς ταύτης ὁ κ. Σαδικάκης ἐπέτυχε νὰ χρονολογήσῃ τινὰς τῶν γνωστῶν ἀρχόντων ἐπακριβέστερον καὶ ὀρθότερον. Οὕτω π.χ. πειστικώτατα ἀποδεικνύει ἐπικαλούμενος (σελ. 32) τὴν φράσιν τῆς ἐπιγραφῆς Syl. II³, 704 κ: ἔτους ὡς Μακεδόνες ἄγουσιν τριακοστοῦ (148-30 π.Χ.=110 π.Χ.) ὅτι ὁ στρατηγὸς ἐν Μακεδονίᾳ Gn. Cornelius Sisenna ἤσκησε τὰ καθήκοντά του τὸ ἔτος 118 π.Χ. καὶ ὄχι τὸ 121/20 πρὸ τοῦ Sex. Pompeius, ὡς παλαιότερον ἐπιστεῦετο. Ὅμοίως ὁ στρατηγὸς ἐν Μακεδονίᾳ Rubrius τοποθετεῖται ἀντὶ τῶν ἐτῶν 70-68 τὸ 67 ἢ τὸ 66 π.Χ., ὁ quaestor Aesilas τὸ 94-92 π.Χ.

Προσέτι εὐστόχως διέκρινεν:

1. Ἀντὶ ἐνὸς Q. Ancharius δύο, τὸν Q. Ancharius, τὸν ἀντιταμίαν, ἐν Μακεδονίᾳ (;) τὸ 73-71 ἢ περὶ τὸ 65, καὶ ἓνα ἄλλον, τὸν Q. Ancharius, τὸν στρατηγὸν ἀνθύπατον κατὰ τὸ 55/4 π.Χ.

1. Ὑπελογίσασαμ 46 καὶ ὄχι 47, ὅπως βλέπομεν εἰς τὴν προσωπογραφίαν τῶν Ρωμαίων ἀρχόντων, διότι ὁ εἰς ἐκ τῶν Gn. Tremellius Scrofa καὶ M. Nonnius Sufenas, ὁ πρῶτος, θὰ πρέπει νὰ ἦτο ὁ διοικητὴς τῆς Μακεδονίας, ὁ ἕτερος τῆς Κρήτης.

2. Εἰς τούτους θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προστεθῆ μετὰ πολλῆς ἐπιφυλάξεως καὶ ὁ M. Casius Paulinus (Βλ. Δ. Κανατσούλη, Προσωπογραφία, ἀριθ. 694).

2. Τόν Μ. Μίνυκιος Ρούφος, πρόκονσ. έν Μακεδονία 109-106 από τόν άδελφόν του Q. Μίνυκιος Ρούφος, legatus έν Μακεδονία 110-106 π.Χ.

3. Τόν γνωστόν μόνον υπό τόν τύπον Q. Hortensius, legatus έν Μακεδονία (;) τό 85 π.Χ.

4. Τόν L. Tremellius Scrofa, quaestor έν Μακεδονία τό 143 ή 142 π.Χ. από τόν Gn. Tremellius Scrofa, legatus έν Μακεδονία (;) 85 π.Χ. και

5. Έν τέλει εις τόν περιληφθέντα κατ' επανάληψιν εις τούς πίνακας τών Ρωμαίων άρχόντων διοικητήν Μακεδονία υπό τόν τύπον L. Rubrius Culleolus 70-68 π.Χ. (Bl. H. G a e- b l e r, G e y e r, K a v a τ σ ο ύ λ η ν) διακρίνει δύο πρόσωπα: τόν Rubrius, στρατηγόν έν Μακεδονία τό 67 ή 66 π.Χ., και τόν L. Culleolus, procons. έν Μακεδονία τό 59/8 π.Χ.

Ένδιαφέρονσα είναι ή δράσις ώρισμένων διοικητών, ώς του Μετέλλου του Μακεδονικού, του Γναίου Κορηηλίου Σισέννα, του Τίτου Διδίου, του Γναίου Σεντίου, του Γναίου Κορηηλίου Δολαβέλλα, του Μάρκου Λουκούλου, του Καλπουρνού Πείσσου (περί του όποιου βλ. κατωτέρω), του Κοίντου Όρτηνσίου, του Ίουνίου Βρούτου, του Άσινίου Πολλίωνος και του Λικινίου Κράσσου, διότι μās παρέχει πολυτίμους πληροφορίας περί της κρατούσης τότε εις Μακεδονία και την κυρίως Έλλάδα καταστάσεως. Ένδιαφέροντα είναι και τά όσα ό σ. αναφέρει περί τών πρεσβευτών και ταμιών της επαρχίας, οι όποιοι ώς ύφιστάμενοι τών διοικητών έβοήθουν αυτούς εις την εκτέλεσιν τών καθηκόντων των. Έκτός τούτων υπήρχον βεβαίως και άλλοι κατώτεροι διοικητικοί ύπάλληλοι, ώς οι γραφεΐς, οι κήρυκες, οι ραβδοϋχοι και οι άνδρες του στενού περιβάλλοντος τών διοικητών (comites), περι αυτών όμως δέν έχομεν σχετικώς ειδήσεις κατά τούς χρόνους της δημοκρατίας, δι' ό και δέν περιελήφθησαν εις χωριστήν κατηγορίαν (πρβλ. σελ. 9, σημ. 2, ένθα αναφέρονται δύο γνωστά όνόματα αυτών).

Ένδιαφέροντα επίσης είναι και όσα ό σ. αναφέρει (σελ. 13) περί τών καταχρήσεων της ρωμαϊκής διοικήσεως, ώς και περι της άρπαγής καλλιτεχνικών έργων της Έλλάδος και της Μακεδονίας ειδικώτερον (σελ. 15-17) υπό τών Ρωμαίων διοικητών. Άν και μεμονοώμεναι περιπτώσεις ήσαν βεβαίως γνωσταί και προηγουμένως, έν τούτοις ή συγκέντρωσις όλων αυτών τών περιπτώσεων δεικνύει κατά τρόπον σαφή την στεγνήν εκμετάλλευσιν τών έλληνικών χωρών υπό της Ρώμης, ώς και την άρπαγήν του έλληνικού πλούτου υπό τών αντιπροσώπων αυτής.

Έξ άλλου αι συνεχείς επεμβάσεις τών Ρωμαίων διοικητών εις τās έσωτερικάς ύποθέσεις τών πόλεων της κυρίως Έλλάδος, τās όποιās επίσης συνεκέντρωσεν ό σ. (σελ. 18-20), μαρτυρούν την πλήρη εξάρτησιν της Έλλάδος από τās ρωμαϊκάς άρχάς της Μακεδονίας και συγχρόνως άποτελοϋν την καλύτεραν άπόδειξιν της εξαρτήσεως ταύτης.

Οι πολεμικοί άγώνες τών διοικητών κατά τών περιστοιχιζόντων την επαρχίαν έχθρών περιγράφονται έν συντομία εις τās σελίδας 20-24. Άν και με αυτούς ήσχολήθησαν λεπτομερέστερον πολλοί έρευνηταί παλαιότερον (πρβλ. σελ. 24, σημ. 1, ένθα ουτοι αναφέρονται), έν τούτοις ή συνοπτική εξιστόρησις αυτών νομιζομεν ότι ήτο απαραίτητος έδω, διότι συμπληρώνει όλην την εικόνα περί της κρατούσης κατά τούς χρόνους της δημοκρατίας καταστάσεως εις την επαρχίαν. Άλλωστε ή περιγραφή τών άγώνων τούτων γίνεται επί τη βάσει νέων στοιχείων, τά όποία χρησιμοποιεί ό συγγραφεύς.

Οι παρατιθέμενοι τρεις χάρται διευκολύνουν τόν αναγνώστην εις την παρακολούθησιν τών πολεμικών άγώνων της Ρώμης εις τās Βαλκάνια, διότι εις αυτούς (ιδίως εις τόν χάρτην τών σελ. 24/5) σημειώνονται αι πόλεις και αι περιοχαί, ένθα συνήφθησαν αι κυριώτεροι μάχαι. Τέλος ό άλφαβητικός πίναξ τών επαρχιακών άρχόντων βοήθει πολύ εις την ταχύτεραν άνεύρεσιν αυτών, ό δε πίναξ τών πηγών, ό όποιος περιλαμβάνει τās έν αρχή τών λημμάτων πηγάς, δεικνύει τόν πλούτον τών μαρτυριών, αι όποιαί έχρησιμοποιήθησαν διά την σύνθεσιν της μελέτης. Ό έλλείπων γενικός πίναξ όνομάτων και πραγμάτων θα δοθη,

ὡς καὶ ὁ ἴδιος συγγραφεὺς ἀναφέρει (σελ. 217 σημ.) εἰς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον θὰ περιλαμβάνη τοὺς ἐπαρχιακοὺς ἄρχοντας τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων.

Τὸ ἔργον συντάχθη μὲ μέθοδον καὶ πολλήν ἐπιμέλειαν καὶ ἐξαντλεῖ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως τὸ θέμα. Ὁ συγγραφεὺς ἐν αὐτῷ συνεκέντρωσεν ὅλας ἀνεξαιρέτως τὰς πηγὰς, τὰς ἀναφερομένας εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἄρχοντας τῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας, καὶ τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν, ὥστε εἶναι δυνατόν νὰ καταστῇ εὐκολωτέρα ἡ σύνταξις μιᾶς ἱστορίας τῆς σκοτεινῆς αὐτῆς περιόδου τῆς Μακεδονίας. Διὰ τῆς προσωπογραφίας προστίθεται ἰκανὸς ἀριθμὸς νέων ἀρχόντων, ἀγνωσμένων ἢ μὴ περιληφθέντων εἰς τοὺς πίνακας, διορθώνονται ἐσφαλμένα ἀπόψεις τῶν προηγουμένων ἐρευνητῶν ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ τὸν χρόνον δράσεως αὐτῶν. Πλῆθος δὲ προβλημάτων ἐξετάζονται τὸ πρῶτον καὶ δίδεται ἰκανοποιητικὴ λύσις.

Γενικῶς ἡμποροῦμεν νὰ εἰπώμεν ὅτι εἶναι ἡ πληρεστέρα καὶ πλέον ὀλοκληρωμένη προσωπογραφία τῶν Ῥωμαίων ἀρχόντων τῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας ἀπὸ ὧσας ἔχουν γραφῆ μέχρι σήμερον.

Δ. ΚΑΝΑΤΣΟΥΛΗΣ

Θ ε ο δ ὄ ρ ο υ Σ α ρ ι κ ᾶ κ η, Ἡ ἐν Μακεδονίᾳ δρᾶσις τοῦ Πείσωνος. «Πλάτων» 8 (1966), σελ. 317-336.

Ἐν αὐτῇ διαπραγματεύεται ὁ σ. ἐν ἐκτάσει περὶ τῆς δράσεως τοῦ ὀνομαστοῦ Ῥωμαίου διοικητοῦ τῆς Μακεδονίας Λ. Καλπουρνίου Πείσωνος Καισιωνίου κατὰ τὰ ἔτη 57 μέχρι 55 π.Χ. Ἡ μελέτη διακρίνεται διὰ τὴν καλὴν διάρθρωσιν. Χωρίζεται εἰς 4 μέρη: εἰς τὸ πρῶτον ὁ σ. ἐξετάζει τὰς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας παρεχωρήθη εἰς τὸν Πείσωνα ἡ ἐπαρχία τῆς Μακεδονίας, εἰς τὸ δεύτερον τὴν πρὸ τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ ὑπάρχουσαν κατάστασιν ἐν Μακεδονίᾳ, εἰς τὸ τρίτον τὴν στρατιωτικὴν δρᾶσιν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ τέταρτον τὴν διοικητικὴν δρᾶσιν του ὡς κυβερνήτου τῆς Μακεδονίας. Εἰς τὸ τελευταῖον ἐξετάζει ἐν πρώτῳ τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἐφήρμοσεν ὁ Πείσων κατὰ τοῦ γηγενεὺς πληθυσμοῦ καὶ ἀκολούθως κατὰ τῶν ἐγκατεστημένων Ῥωμαίων εἰς τὴν ἐπαρχίαν.

Ἐπειδὴ αἱ πληροφορίαι περὶ τοῦ Πείσωνος προέρχονται ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἀπὸ τὸν ἐχθρικῶς διακείμενον Κικέρωνα, ὁ σ. προσπαθεῖ νὰ ἐξακριβώσῃ μέχρι ποίου σημείου δύνανται νὰ γίνοντα ταῦτα πιστευτά. Ὁ Κικέρων εἰς τὸν στρατιωτικὸν τομέα παρουσιάζει τὸν Πείσωνα παντελῶς ἀνίκανον καὶ ὅτι μόνον συμφορὰς ἐπροκόλλεσεν εἰς τὸν ρωμαϊκὸν στρατόν, ὡς πρὸς δὲ τὴν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας ἐμφανίζει τοῦτον ὡς τὸν πλέον ἀσυνείδητον ἐπαρχιακὸν ἄρχοντα τῆς Ῥώμης, ὅπου οἱ μὲν γηγενεῖς ἐταλαιπωροῦντο δεινῶς, οἱ δὲ ἐγκατεστημένοι εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ῥωμαῖοι ἀπηνῶς ἐδιώκοντο. Ὁ σ., μὴ δεχόμενος ταῦτα ἐξ ὀλοκλήρου, τὰς μὲν ἀποτυχίας τοῦ Πείσωνος ἀποδίδει εἰς τὰς ἀνεπαρκεῖς δυνάμεις, μὲ τὰς ὁποίας ἐφοδιάσθη ἀπὸ τὴν Ῥώμην, τὸ δὲ ὅτι μετ' αὐτὸν μέχρι τοῦ 49 π.Χ. ἐπεκράτησε σχετικὴ εἰρήνη εἰς τὴν Μακεδονίαν νομίζει ὅτι ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ὅτι ἡ στρατιωτικὴ δρᾶσις αὐτοῦ δὲν ὑπῆρξε τὸσον ἀτυχῆς, ὅπως τὴν παρουσιάζει ὁ Κικέρων. Ὡς πρὸς τὴν διοικητικὴν δρᾶσιν του εἰς τὴν ἐπαρχίαν ὁ σ. προσπαθεῖ νὰ δεῖξῃ ὅτι αἱ καταπιεστικαὶ μέθοδοι αὐτοῦ δὲν διέφερον τῶν μεθόδων τῶν ἄλλων Ῥωμαίων διοικητῶν. Εἰς τινὰς μάλιστα περιπτώσεις ὁ Πείσων ἔλαβεν ἐνεργητικὰ μέτρα ὑπὲρ τῶν ἐλληνικῶν πόλεων κατὰ τὸν Ῥωμαίων πιστωτῶν. Ἄλλ' ἐναντίον τῶν ἐγκατεστημένων Ῥωμαίων εἰς τὴν Μακεδονίαν ἦτο ἀμείλικτος. Εἰς τὸ σημειὸν ὅμως τοῦτο ὁ σ. ἔπρεπε νὰ κάμῃ διάκρισιν τῶν ἐγκατεστημένων ἄπλῶς ἐν Μακεδονίᾳ Ῥωμαίων ἀπὸ τοὺς τραπέζιτας καὶ τοὺς ἐμπορευομένους (negotiatores, σ υ μ π ρ α γ μ α τ ε υ ὀ μ ε ν ο ι) καὶ τοὺς δημοσιῶνας (publicani), τοὺς ὁποίους ὁ Πείσων ὡς ἀνήκοντας εἰς τὴν ἱπικὴν τάξιν ἐχθροῦσετο. Μόνον οὕτως εἶναι δυνατόν νὰ